

Preek over Joh.19:5

- Schildwolde, 14 april 2017
- Kees van Dusseldorp
- Goede Vrijdag
- viering HA

Thema: 'Zie de mens'

votum en groet

Ps.130

gebed

lezen: Joh.19:1-16

Ps.109:1,2

lezen: Joh.19:17-30

Ps.109:12,14

preek: Joh.19:5

Opw.614 [Wiekslag 5-8]

lezen HA-formulier 5

geloofsbelijdenis

Gz.123:3

viering

tijdens de viering (met passende begeleiding) Gz.89

gebed

collecte [in de avonddienst zingt Cantiamo het lied 'Getsemané']

Ps.16:4,5

zegen

Gemeente van Christus,

Jezus heeft ons de opdracht gegeven zijn lijden en sterven te gedenken. Dat kun je op verschillende manieren doen. Door naar The Passion te kijken. Door naar een uitvoering van de Matteuspassie te gaan. Door zelf een concert te geven. Door er in huis aandacht aan te geven. Hoe verschillend ook, als het je stilzet bij het offer van Jezus Christus, dan draagt het bij aan geloof, eerbied en liefde voor de Heer.

Toen Jezus de opdracht gaf om zijn lijden en sterven te gedenken, gaf hij ons het avondmaal. Om te gedenken. Dat is stilstaan, beseffen, vieren en danken ineen. Gedenken. Met het oog op ons behoud. Daarom zijn we hier bij elkaar. In de kerk van Christus. Vieren we het lijden en sterven van Christus. En luisteren we naar het woord van Christus.

**

Pilatus brengt hem naar buiten. Een toegetakelde en vreemd uitgedoste man. Bespot en mishandeld. 'Zie de mens'. Wat is er binnen met hem gebeurd? Nou, de Romeinse soldaten hebben hem te pakken gehad. Ze vinden het een goede grap: Iemand die beweert dat hij koning is. En zijn volk moet hem niet. Een koning? We zullen hem koning maken! Zij hebben geen medelijden met zijn gezeselde rug. Ze hebben maling aan de scherpe stekels van de dorentakken. Ze drukken die martelkroon stevig op zijn hoofd. Nu nog een koningsmantel van een oude rode soldatendeken. En als Jezus zo uitgedost is, begint het toneelstuk. De soldaten stellen zich op. Een voor een lopen ze op hem toe. 'Leve de koning van de Joden.' Ze brengen een saluut. Ze buigen hun knieën. Alsof ze paradelopen voor de keizer. Maar in plaats van een begroetingskus, krijgt Jezus steeds een klap in z'n gezicht. Keer op keer komen de soldaten weer terug. 'Leve de koning!' Pats.

Het is niet alleen een schaamteloze vertoning. Het is ook een belediging. Een belediging van Jezus, van het joodse volk, van God, van alle menselijkheid. De mishandeling van Jezus de Gezalfde van God. Als de soldaten klaar zijn, neemt Pilatus Jezus mee naar buiten. Hij zet hem op het podium voor de massa mensen. 'Hier is hij, de mens'.

** Pilatus werkt op ons gevoel. **

Pilatus zegt: 'Zie de mens.' Hij werkt daarmee op het gevoel. Pilatus zit behoorlijk met Jezus in zijn maag. Is het je opgevallen hoe vaak hij heen en weer loopt van binnen naar buiten? Je zou medelijden met hem krijgen. Pilatus zit klem. Jezus is onschuldig. Het basisprincipe van rechtspraak is dat onschuldige mensen niet veroordeeld worden. Maar het volk wil hem dood hebben. Doet hij dat niet, dan slaat de vlam in de pan. Reken dat ze zoiets in Rome horen. Eigenlijk had Pilatus voor zichzelf al besloten: Als het erop aankomt, dan kies ik voor mijn eigen leven. Er kan beter een onbelangrijk man sterven, dan dat een Romeinse stadhouder ontslagen wordt. Jezus moet wijken voor Pilatus. Maar om hem nu officieel te laten executeren...

Hij laat Jezus geselen. Onschuldig of niet. Leren riemen met stukjes metaal. Op een blote rug. Het bloed spat eraf. Dan het cabaret van de soldaten. Zo stelt hij de gezeselde Jezus als een aangeklede koning voor het volk. 'Zie de mens. Wat een zielig figuur. Zijn jullie voor hem bang? Menen jullie je beschuldiging echt? Belachelijk eigenlijk.' Zo werkt Pila-

tus op het gevoel van het volk. Het heeft ook wel effect. Want de hogepriesters moeten de mensen opnieuw opzweepen: 'Kruisig hem!'

Natuurlijk werkt dit op ons gevoel. Mishandeld en bespot. Bloedend en lijdend. Wie wil nu met zo iemand verbonden zijn? Is dat de Heer? Is hij mijn Heiland? Moet ik het van hem verwachten? 'Zie de mens', zegt Pilatus. Er zijn velen die het met zo'n Jezus niet zien zitten. Of die liever niet stilstaan bij zijn lijden. Het wekt weerzin, het roept schaamte op. Het evangelie is geen vlotte roman. Onze redder ziet er niet uit als een sterke held. Pilatus maakt dat heel erg duidelijk. Met zo'n Koning blijft er ook van jouw eer weinig over.

** Johannes bedoelt het als aanklacht. **

Er zit een tweede laag in dit verhaal. Want zonder het te bedoelen spreekt Pilatus een waar woord. Daarom heeft Johannes het opgeschreven. Eigenlijk zegt Johannes ook 'Zie de mens', maar hij bedoelt het als aanklacht. In die paar woorden wordt de hele wereld-geschiedenis samengevat. 'En zie, het was zeer goed.' Weet je nog, wanneer God dat zei? Inderdaad, bij de schepping van het laatste, dat ook het mooiste en beste was: de mens.

'Zie de mens'. Dit is er terecht gekomen van de mens. Zo gaat de wereld om met de enige ware en goede mens. Hierop loopt de zonde en de opstand van de mens uit. Alle ellende die daaruit voortgekomen is, wordt zichtbaar in het lijden van Jezus de Heer. Eigenlijk zouden wij het moeten ondergaan. Geseling, bespottung, mishandeling, kruisiging, god-verlatenheid. In Jezus Christus zien wij onszelf. 'Zie de mens.' De mensenzoon. De enige ware en goede mens. Tussen de eerste mens, Adam en de tweede mens, Jezus Christus ligt het hele verhaal. Van zonde, gebrokenheid en ellende. Van de schuld van de mensen. Van alle overtreding van Gods geboden. Van alle mislukking, oorlog, ruzie, ziekte en dood. Van ons leven en onszelf. Van mij en van jou. 'Zie de mens'.

Dat is een aanklacht. Daarom moet je niet wegllopen van het gerechtsgebouw in Jeruzalem. Daarom moet je je verbeelding niet stopzetten als de geschiedenis wordt verteld. Daarom moet je je oren niet sluiten als je van zijn lijden hoort. Het klaagt ons aan. Zijn lichaam gegeven en zijn bloed vergoten. Zijn verhaal is mijn verhaal. Van Jezus' lijden gaat een aanklacht uit. 'Zie de mens.'

** God kondigt zo bevrijding aan **

Er zit nog een derde laag in dit verhaal. 'Zie de mens'. Pilatus zegt het. Johannes schrijft het. En God openbaart het. Ik hoor ook God deze woorden spreken: 'Zie de mens'. Daarmee wijst God ons de weg. Je mag de mens hier best met hoofdletters schrijven. Zie de mens. De Messiaanse Mens. De mens, zoals God die bedoeld heeft. Jezus. Nog meer mens dan wij. Rechtvaardig, zonder zonde, dienstbaar, een en al liefde.

God openbaart het. 'Dit is mijn geliefde Zoon, in hem vind ik vreugde!' Deze mens wordt aangewezen. Zie de Mens. Bij hem moet je zijn voor je redding. Om mens te worden. Zijn offer brengt verzoening en vrede. Zijn lijden geeft genezing en verlossing. Zijn arrestatie biedt vrijheid. Zijn mishandeling en bespottung brengt herstel van recht en eer. Zijn sterven opent het leven.

God openbaart ons Jezus Christus. Bij hem moet je zijn om echt mens te worden. Christenen volgen de Christus. Ze zijn op weg mens te worden. Mens voor God. Mens met God. Bevrijd van zonde en schuld. Vrij om God en de naaste te dienen. 'Zie de mens'. Kijk dan! Hij heeft duidelijk gemaakt hoe een mens is bedoeld. Hij maakt het mogelijk mens te worden. Mens voor Gods ogen. Levend in licht en liefde, in vreugde en vrede.

'Zie de mens'.

Pilatus zei het om op het gevoel te werken. En je legt je eigen eer, kracht en wijsheid af. Johannes schrijft het om ons op onze schuld te wijzen. En je smeekt om vergeving. God openbaart het en wijst de weg. En je laat je meenemen en wordt mens in Christus.

Dat is het gedenken van Jezus' lijden en sterven.
Hij heeft zijn weg afgelegd en zijn leven gegeven.

Zie de mens. Zie je Heer.

Gebed:

Heer, wij aanbidden u
met eerbied en verwondering
u ging uw weg van lijden tot dood
vanwege ons, in plaats van ons, ten dienste van ons
Heer, ontferm u over ons.
Vader, wij prijzen u
voor uw liefde en genade
en het geschenk van uw Zoon
Heilige Geest, wij vragen u
Richt ons hart op hem, de enige ware en goede mens.
en maak ons mens met hem
Tot uw eer!

Amen.